

VALTATIE 8 UUDEN LINJAUKSEN LUONTOARVOJEN PERUSSELVI- TYS EURAJOEN TAAJAMAN LÄNSIPUOLELLA

Tielinja ylittää Eurajoen

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja käytetyt menetelmät.....	3
3. Tutkimusalue	4
4. Tulokset.....	4
4.2 Liito-oravaselvitys.....	6
4.2.1 Johdanto	6
4.2.2. Aineisto ja menetelmät	6
4.2.3. Tulokset.....	6
4.3. Alueen pesimälinnusto	7
4.3.1 Alueella esiintyvät Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit	7
4.3.2. Alueella pesivät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi, ym. 2001) mainitut lintulajit	7
5. Yhteenveto	8
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	9
7. Liitteet.....	10

1. Johdanto

Ramboll Finland Ltd tilasi Suomen Luontotieto Oy:ltä luontoarvojen perusselvityksen liittyen valtatie 8:n oikaisemiseen Eurajoen keskustan kohdalla. Nyt tehty selvitys käsittää suunnitellun tielinjauksen alle jäävien alueiden luontoarvojen perusselvityksen. Näiltä alueilta laadittiin lyhyt kasvillisuuden yleiskuvaus, mutta varsinaista kasvillisuusselvitystä ei kohteilta tehty. Inventointialueelta tehtiin jätöshavaintoihin perustuva liito-oravaselvitys sekä kahden käyntikerran kartoituslaskentamenetelmään perustuva pesimälinnustoselvitys, jossa selvitettiin mahdollisen uhanalaisen linnuston esiintyminen. Erityishuomio kiinnitettiin mahdollisten direktiivilajien sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa mainittujen lajien esiintymiseen alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaista selvitystä käytetään tielinjan suunnittelun taustaselvityksenä ja se on tyypiltään työraportti. Selvitys toteutettiin osana Eurajoen keskustan-Lapijoen osayleiskaavatyön ympäristöselvityksiä.

2. Aineisto ja käytetyt menetelmät

Inventointialueelta (karttaliitteet) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyytit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain suojelemat kohteet (Vesilaki 1961/264, 15a § ja 17a §). Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti. Liito-oravan lisäksi uhanalaislajistoa etsittiin myös muista eliöryhmistä (mm. kääpä sienet, puiden runkojen ja kallioseinämien epifyyttilajit). Maastotöistä vastasivat FM, biologi Jyrki Oja ja Satu Oja Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala (tmi Eija Rauhala). Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme. Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin 2.6.–23.7.2009 välisenä aikana.

Suunnitellulta tielinjalta ja tielinjan lähiympäristöstä tehtiin liito-oravaselvitys jätöshavainnointimenetelmää käyttäen. Suunnittelualueelta ja noin 50 m levyiseltä kaistaleelta suunnitellun tielinjan kummaltakin puolelta inventoitiin kaikki metsäkuviot. Niiltä kohteilta, joissa ympäristön puolesta olisi saattanut esiintyä liito-oravia, inventointi ulotettiin noin 150 m päähän suunnitellusta tielinjasta. Kaikkein suurikokoisempien lehtipuiden ja kuusten tyvet tutkittiin liito-oravan jätösten löytämiseksi. Erityishuomio kiinnitettiin haapavaltaisiin alueisiin ja vartuneisiin metsäkuvioihin, joita alueella oli kuitenkin hyvin vähän.

Tielinjalta ja lähialueelta tehtiin myös uhanalaista tai vaatelialampaa pesimälinnustoa koskeva pesimälinnustoselvitys sovellettua kartoituslaskentamenetelmää käyttäen. Selvityksessä inventoitiin alueelta mahdolliset EU:n Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym. 2001) mainitut lintulajit.

Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Taustaselvityksen yhteydessä käytiin läpi viranomaisrekisterit ja Suomen ympäristökeskuksen Hertta-rekisteri. Uhanalaisista lajeista alueelta on aiemmin tehty selvitys uhanalaisen pikkuapollon esiintymisestä Satakunnassa (Välimäki 2001). Eurajoen alueelta on tehty erilaisia kasvillisuus- ja linnustoselvityksiä, mutta nyt suunnitellun tielinjan alueelta ei ole tehty aikaisemmin tarkempia ympäristöselvityksiä.

3. Tutkimusalue

Inventointialue sijoittuu Eurajoen kunnan länsipuolelle. Suunniteltu tielinjaus lähtee etelästä Poisan teollisuusalueelta pohjoiseen ulottuen Kaunismäen kylän pohjoispuolelle. Inventointialue käsittää uutta tielinjaa noin 3,5 kilometriä. Inventointialue on peltojen, metsien ja jokivarren kirjavoimaan aluetta. Kohteelle osuvien kiinteistöjen pihapiirejä ei inventoitu.

4. Tulokset

Tielinjaus jaettiin 5 erilliseen lohkoon, joista tehtiin kasvillisuuden yleiskuvaus, selvitettiin putkilokasvillisuuden valtalajisto, mahdollinen vaateliaampi lajisto sekä muut luontoarvot. Lohkojen rajausta ei noudata kasvillisuustyyppien tai pinnanmuotojen rajausta.

Tielinjaus kulkee Eurajoen eteläpuolella laajan taimikkoalueen poikki

Lohko 1

Suunniteltu tielinjaus lähtee Eurajoen eteläosasta valtatie 8:n länsipuolelta Poisan teollisuusalueen kohdalta pohjoiseen. Aluksi linjaus kulkee kookkaan ja melko vankan kuusikon (*Picea abies*) läpi. Kuusten joukossa kasvaa jonkin verran mäntyä (*Pinus sylvestris*). Aluspuustoon kuuluu hieskoivuja (*Betula pubescens*) sekä nuoria kuusia. Aluetta on ojitettu ja metsätyyppi kohteella on mustikkatyyppin tuoretta kangasta. Osa alueesta on entistä korpea. Alueen kenttäkerroksessa esiintyy paikoin runsaasti kangasraikasammalta (*Sphagnum capillifolium*). Kuusikon jälkeen linjaus kulkee nuoren männikön läpi hakkuuaukealle. Hakkuuaukea rajautuu Linnamaantien pientaloihin.

Lohko 2

Lohkon 1 puolivälissä tielinjalta lähtee lännen suuntaan suunniteltu sivutie, joka kulkee harvapuustaisen keski-ikäisen männikön poikki. Metsätyyppi näillä kohdin on puolukkatyyppin kuivaa kangasta. Alueella oleva metsäautotien ylitettyään tielinja kulkee hakkuuaukean poikki. Tämän jälkeen suunniteltu tielinja sukeltaa harvennetun kuusivaltaisen rinteen poikki yhtäyksen nykyiselle metsäautotielle. Tässä linjaus noudattaa vanhan metsäautotien pohjaa jatkaen sitä pitkin Linnamaantielle.

Lohko 3

Tielinjaus ylittää pientalojen jälkeen Linnamaantien, Eurajoen ja Auvintien. Tielinjaus kulkee viljelykäytössä olevien peltoalueiden läpi ja ylittää Eurajoen. Eurajoen jokivarsi on melko rehevää. Pensaskerros muodostuu tuomesta (*Prunus padus*) sekä harmaalepystä (*Alnus incana*). Jokivarsiniittyjä ei kohteella ole ja kasvillisuus jokivarressa on hyvin kulttuurivaltaista. Putkilokasvillisuuden valtalajisto muodostuu pääosin typensuosijalajeista. Jokivarren lajistoon kuuluu mm. mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), maitohorsma (*Epilobium angustifolium*), vadelma (*Rubus idaea*), nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*) sekä ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*). Pikkuapollolle lisääntymisympäristöksi sopivaa niittyä ei alueella esiinny, sillä alueella ei kasva lajin toukan ravintokasvia eli pystykiurunkannusta (*Corydalis solida*).

Lohko 4

Joen ja Auvintien ylitettyään tielinjaus kulkee pienen peltosaarekkeen läpi ja jatkaa Astalan niemen poikki peltojen läpi metsään. Astalan niemen puusto on talouskäytössä olevaa nuorta pääosin lehtipuuvallista metsää. Aluetta on harvennettu ja lohkon luontoarvot ovat vähäiset.

Lohko 5

Astalan niemen jälkeen tielinjaus kulkee pohjoiseen mentäessä muutamien pienten peltosaarekkeiden läpi ja sukeltaa metsään. Puusto linjauksen eteläosassa on mäntytaimikkoa. Metsätyyppi näillä kohdin on puolukkatyyppin kuivaa kangasta, muuttuen paikoin jopa jäkäletyyppin karuksi kankaaksi. Aluskasvillisuus on tavanomaista kuivien kankaiden lajistoa eikä vaateliaampaa lajistoa kohteella esiinny. Alue muuttuu kosteapohjaisemmaksi pohjoiseen päin mentäessä. Puuston valtalajisto muodostuu kuusesta. Aivan tielinjauksen itäpuolelle jää pieni kaivettu vesilampare. Aluskasvillisuus kohteella on hyvin tavanomaista ja muodostuu havumetsien peruslajistosta. Koko aluetta on hakattu ja harvennettu ja hoidettu talousmetsänä. Alue rajautuu viljelykäytössä olevan pellon reunaan.

Pellon jälkeen tielinjaus kulkee pienen havupuuvallaisen, harvennetun metsäkaistaleen läpi takaisin valtatie 8:lle.

4.2 Liito-oravaselvitys

4.2.1 Johdanto

Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n Luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on siten erityisesti suojeltu laji koko EU:n alueella. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi ym.2001) laji kuuluu luokkaan vaarantuneet (VU). Suomen liito-oravapopulaation kokoa on vaikea tarkasti selvittää, mutta seurantatutkimusten perusteella laji näyttää taantuneen viimeisen vuosikymmenen aikana jopa 30 % (mm. Hanski 1998). Liito-oravan suojelustatus on vahva, sillä Luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohta edellyttää, että lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei hävitetä eikä heikennetä. Alueellinen ympäristökeskus voi kuitenkin myöntää poikkeusluvan, mikäli lajin suojelutaso säilyy suotuisana.

4.2.2. Aineisto ja menetelmät

Ennen suunnittelualueelle tehtyä maastoselvitystä selvitettiin alueelta tehdyt ja julkaistut liito-oravahavainnot. Nyt inventoidulta alueelta ei ole aiemmin julkaistuja liito-oravahavaintoja. Alueelle tehty liito-oravaselvitys toteutettiin jätöshavainnointimenetelmää käyttäen. Inventoinnissa liito-oravan keltaisia jätöksiä haettiin lajin mahdollisten oleskelu- ja ruokailupuiden tyviltä ja oksien alta. Samalla alueelta haettiin mahdollisia pesä- ja päivälepokoloja. Alueelta tutkittiin kaikkien suurikokoisempien lehtipuiden, samoin kuin suurten kuusten tyvet liito-oravan jätösten löytämiseksi. Talvi- ja kevätjätösten lisäksi inventointialueelta haettiin liito-oravan jättämiä virtsamerkkejä, jotka värjäävät erityisesti haapojen epifyttisammaleet keltaisiksi ja tuoksuvat voimakkaasti läheltä nuuhkaistessa. Lisäksi alueilta etsittiin liito-oravan jättämiä syönnöksiä ja muita ruokailujälkiä. Lajin suosimien ruokailupuiden alta löytyy silmuja ja oksankärkiä ja kesäaikana myös pureskeltuja lehtiä, joita kertyy joskus runsaastikin puiden alle.

Maastoinventointi toteutettiin muiden selvitysten yhteydessä ja kaikki liito-oravalle soveliaat metsäkuviot käveltiin systemaattisesti läpi kahden henkilön voimin.

4.2.3. Tulokset

Suunnitellulta tielinjalta ei löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Aivan linjauksen eteläosassa on hieman liito-oravalle elinympäristöksi sopivaa aluetta, mutta havaintoja lajin esiintymisestä alueella ei tehty. Suunnitellun tielinjauksen alueella ei ole lainkaan lajille sopivia kolopuita pesä- ja päivälepokoloiksi. Suunnittelualue on valtaosin hakkuiden ja peltojen kirjavoimaa ihmisen voimakkaasti muokkaamaa ympäristöä, eikä suunnittelualueella ole käytännössä liito-oravan lisääntymisympäristöksi soveltuvia metsiä.

4.3. Alueen pesimälinnusto

Alueelta ei tehty systemaattista vakiomenetelmiin perustuvaa linnustoselvitystä, mutta mahdollinen vaateliaampi tai uhanalainen pesimälajisto selvitettiin kartoitusmenetelmää käyttäen. Metsälohkoilla alueen pesimälinnusto on tyypillistä havumetsien peruslajistoa, jossa peippo ja pajulintu ovat runsaimpia pesimälajeja. EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeista suunnitellun tielinjauksen eteläosassa esiintyy ainakin palokärki ja pyy, jotka kumpikin havaittiin linnustoselvityksen yhteydessä.

4.3.1 Alueella esiintyvät Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit

Pyy (*Bonasa bonasia*) 1 pari

Eurajoen alueen runsaslukuisin kanalintu, josta ei kuitenkaan tehty poikuehavaintoja. Laji viihtyy erityisesti nuorissa kosteapohjaisissa kuusikoissa, jossa aluspuustona kasvaa harmaaleppää. Inventointialueen keskiosissa havaittiin kaksi vanhaa lintua pesimäaikana.

Palokärki (*Dryocopus martius*) 1 pari

Kummankin maastokäynnin yhteydessä inventointialueella havaittiin ääntelevä palokärki ja laji pesii todennäköisesti jossain tielinjan länsipuolella. Lajin reviiri on useiden neliökilometrien laajuinen joten inventointialue käsittää vain osan siitä. Suosii pesämaastona varttuneita sekametsiä ja naputtelee pesäkolonsa yleensä kookkaaseen haapaan.

4.3.2. Alueella pesivät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Rassi, ym. 2001) mainitut lintulajit

Käki (*Cuculus canorus*) 1 pari

Kansallisessa uhanalaistarkastelussa silmälläpidettäviin (NT) lajeihin luettava käki havaittiin suunnittelualueen eteläosan metsäalueella. Käki elää kaikenlaisissa metsissä, suoalueilla ja rannoilla. Elinympäristöä tärkeämpää lajille on sopivan isäntälinnun pesän löytyminen. Lajin reviiri voi olla useiden neliökilometrien laajuinen.

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*) 2 paria

Kansallisessa uhanalaistarkastelussa vaarantuneihin (VU) lintulajeihin luettava tiltalti pesii myös suunnittelualueen eteläosassa ainakin 2 parin voimin. Molemmat havaitut laulavat koiraat havaittiin lohkon 1 kuusivaltaiselta metsäkuviolta.

Tiltalti pesii alueella usean parin voimin

5. Yhteenveto

Suunnitellun tielinjan alueella tai sen lähiympäristössä ei ole Luonnonsuojelulain 29 § mukaisia suojeltavia luontotyyppejä eikä Metsälain 10 § tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Alueella ei myöskään ole Vesilain tarkoittamia suojeltavia pienvesiä kuten lähteitä tai puroja. Kaikki alueen metsät ovat talouskäytössä eikä alueella ole vanhan metsän kuvioita. Alueella ei myöskään ole perinnemaisemia tai perinnebiotooppeja. Alueen kasvilajisto on tavanomaista eikä vaateliaampaa putkilokasvilajistoa esiinny suunnitellun tielinjan alueella. Suunnittelualueella ei ole liito-oravan elinpiirejä eikä muidenkaan Luontodirektiivin liitteen IV lajien esiintyminen alueella ole todennäköistä. Lepakoille soveltuvia talvehtimispaikkoja kuten kiviraunioita tai maakellareita ei linjauksen alueella ole. Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueella esiintyy palokärki ja pyy. Tien rakentaminen ei uhkaa merkittävien ekologisten kulkuväylien olemassaoloa eikä se pirsto laajoja yhtenäisiä metsäalueita.

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. (1998). Natura 2000 luontotyyppiopas. Suomen ympäristökeskus. 193 s.
- Hakila Raimo, 1997: Satakunnan luonnonsuojeluselvitys 1995–1998. Osaraportti 1: Luonnontilan hallinnan opas. Satakuntaliitto 1997 Sarja A:235
- Hanski Ilpo K, 1998: Home ranges and habitat use in the declining flying squirrel, *Pteromys volans*, in managed forests. *Wildlife biology* 4: 33–46.
- Hanski Ilpo K, 2001: Liito-oravan biologia ja suojelu Suomessa s 13. *Suomen ympäristö* 459.
- Heikkinen, R., Husa, J. 1995. Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Turun ja Porin läänissä. – Vesi - ja ympäristöhallituksen julkaisuja. Sarja A 210. 317 s.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio- Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2. painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- Lehtomaa, Leena 2000: Varsinais-Suomen perinnemaisemat. Lounais-Suomen ympäristökeskus. 429 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. (1998). Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri Pohjolan kasvio
- Mäkelä Antero, 1996; Liito-oravan ravintokohteet eri vuodenaikoina ulosteanalyysin perusteella. WWF – raportti nro 8.
- Oja Jyrki & Oja Satu 2005: Eurajoen keskustan pohjoisosan asemakaava-alueen luontoselvitys. Suomen Luontotieto Oy 26/2005
- Oja Jyrki & Oja Satu 2009: Eurajoen keskustan ja Lapinjoen osayleiskaava-alueen luontoarvojen perusselvitys. Suomen Luontotieto Oy 25/2009
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje: Suomen ympäristökeskus, Helsinki 128 s.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000.-Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus
- Rautiainen, V-P. & Laine, U. 1989: Varsinais-Suomen uhanalaiset kasvit. 111 s. Varsinais-Suomen seutukaavaliitto, Turku.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Saario, Tapio 1998: Varsinais-Suomen ja Satakunnan luontoselvitykset. Bibliografia. Lounais- Suomen ympäristökeskus. 96 s.
- Välimäki, Panu: Uhanalaisen pikkuapollon (*Parnassius mnemosyne*, (L. 1758)) (Lepidoptera: Papilionidae) esiintyminen Satakunnassa ja migraatio pirstoutuneessa ympäristössä. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto 2001. - 72 s.

7. Liitteet

Karttaliite

